

Josef García-Cascales: Čovječe, postani čovječan. Poticaji za razmišljanje onima koji rado razmišljaju, prev. Ana Cindarić (izvornik: *Mensch, werde menschlich. Denkanstösse für Denkfreudige*, Klagenfurt – Ljubljana – Beč, Mohorjeva, ¹¹2012.) Zagreb, Mali tečaj kršćanstva – Kursiljo, 2014, 210 str.

Ljiljana Matković – Vlašić
 mvlasic@mef.hr

Svaku dobru knjigu bolje je sam pročitati nego o njoj slušati, a to posebno vrijedi za knjigu Josefa García-Cascalesa¹ *Čovječe, postani čovječan*. Kad čitamo ovu knjigu, barem mi koji smo imali sreću poznavati ga »uživo«, čujemo njegov topao glas i vidimo ga opet pred sobom onako nasmiješenog i vedrog kakav je uvijek bio. Čemu neki posrednik između njega i njegove knjige kad je uvijek bio kristalno jasan u svemu što je govorio i pisao? Najjednostavnije je knjigu uzeti u ruke i čitati. Ona će sama o sebi govoriti na najbolji način. Nisam ovo rekla zato da sada smjesta kupite ovu knjigu, a ja sebe oslobodim dužnosti govoriti o njoj. Rekla sam to jer tako osjećam i jer me ta knjiga fascinirala na poseban način svojim oblikom i sadržajem. Ona izgleda kao molitvenik. Uzalud tražimo na koricama autorovo ime. Tek sasvim dolje, uz sam rub, naslov: *Čovječe, postani čovječan*. Listajući, odmah na početku, možemo pročitati nešto što knjigu kratko obilježava: »Poticaji za razmišljanje onima koji rado razmišljaju.« Dakle, knjiga (nikada za nju neću reći knjižica!) želi biti poticaj, a to je jako

¹ Josef García-Cascales (1928. – 2012.) rođen je u Xàtivi (Valencia) u Španjolskoj. Pripadao je redu kleretina. U svojoj je domovini upoznao karizmatički kršćanski pokret Kursiljo (Cursillo) čijem je razvoju i sam pridonio, šireći ga po svijetu, a posebno u Njemačkoj i Austriji, gdje je bio na službi. Sa skupinom suradnika utemeljio ga je i u Hrvatskoj 1974. godine. Tisuće i tisuće ljudi prošlo je otada Kursiljo u raznim mjestima Hrvatske.

Prigodom svečanoga obilježavanja 40. godišnjice Kursilja u Hrvatskoj, koje je od 27. do 29. rujna 2014. održano u Kući susreta Tabor u Samoboru, o García-Cascalesovoj knjizi *Čovječe, budi čovječan* govorila je mr. sc. Ljiljana Matković – Vlašić.

korisno danas kad se svi rado uspavljujemo u svojoj nemoći da djelujemo na druge i same sebe.

Naslovom *Čovječe, postani čovječan* autor slijedi Reinharda Kruga von Nidda koji je 2003. napisao članak pod tim istim naslovom kao svoj *Ogled o Angelusu Silesiusu*.² Možda će netko pomisliti (ja sam to pomislila!) da je García-Cascales plagirao naslov. Ne, on ga je citirao. Mogu reći da općenito García-Cascales rado citira. Tako ćemo na kraju knjige naći Kazalo imena osoba koje citira. Ima tu svetaca, papa, filozofa. Iznenadit će nas među njima ime glumice Marilyn Monroe. Navodi pitanje: Kada se isplati živjeti? I njezin odgovor: »Nisam pro-našla vrednotu za koju se isplatilo živjeti« (89). Isto je tako među svecima i filozofima neobično naći ime poznatog grčkog brodovlasnika Aristotela Onassisa čije riječi navodi: »Ljudski gledano, moj život nije uspio. Kad gledam unatrag, moj je život bio stroj za proizvodnju novca« (89).

García-Cascales je očito mnogo čitao. Cijenio je mudrost drugih, a mi koji smo ga poznavali, koji smo čitali njegove knjige i ovu, koja mu je posljednja, možemo samo reći: Velik čovjek, neusporedivo velik u svojoj karizmi da prenosi Evandjelje kao Radosnu vijest.

On sam obraća se dobronamjernom čitatelj i skromno kaže da je riječ uglavnom o prikupljenim malim zapisima koje je pribilježio prošlih godina. Imao je na umu pedesetu obljetnicu početka Drugoga vatikanskog koncila. Njegova se »knjižica« (on tako kaže!) poput lopova nepozvano pridružila brojnim katekizimima kojima se želi obilježiti ta obljetnica. »Božje je srce jako veliko pa će i ta beznačajna knjižica naći svoje mjesto.« Je li to lažna skromnost velikog čovjeka? García-Cascales zna da je prava riječ skromna i jednostavna. Za svoju knjigu kaže da ona predlaže, potiče razmišljanja, nudi pomoć i ništa sebi ne pripisuje. »Ionako neće polagati pravo na potpunost, na sistematičnost pouke. Ona želi biti kaleidoskop« (7).

A mi možemo mirne duše reći da je ova knjiga poetski sažetak samog Kursija. Kažem poetski jer Josef García-Cascales, barem ja tako držim, bio je pjesnik u onom pravom smislu kad riječi, pa i one najobičnije, proširuju i produbljuju životnu stvarnost u posebnom osvjetljenju. Kao svaka solidna gradnja knjiga počinje temeljem, onime na čemu se može dalje graditi. »Obnavljajte se u Duhu« kaže se u Poslanici Galaćanima (5, 16). »Zreo čovjek ne leluja na balonu trenutnog raspoloženja; on svoj život izgrađuje na čvrstim uvjerenjima« (25). Čovjek i njegov život niz su pitanja koja zahtijevaju odgovor. García-Cascales je svjestan da se do velikih otkrića došlo upravo zahvaljujući nekom nemirnom pitanju i da se do čvrstih uvjerenja dolazi upravo propitivanjem. »Bez razmišljanja nema odgovorne slobode pa ni zrele ljubavi« (20). »Najbolji vodič do

² Reinhard KRUG VON NIDDA, Mensch werde menschlich. Versuch über Angelus Silesius, u: Martin SCHMIDT (ur.), *Die Oberlausitz und Sachsen in Mitteleuropa*. Festschrift zum 75. Geburtstag von Prof. Dr. Karlheinz Blaschke, Neues Lausitzisches Magazin, Beiheft 3, Görlitz i dr., Oettel, 2003, 424-440.

istine je ljubav kao što je pravi put do ljubavi istina« (21). Uz praktične upute za duhovno produbljivanje García-Cascales pruža kaleidoskop mudrih, rekla bih, prikrivenih savjeta. Zašto prikrivenih? Zato jer drži da savjeti sami po sebi slabo pomažu. Ljude je zapravo teško riječima u nešto uvjeriti. Zato se uvijek treba držati stvarnosti i vlastitog iskustva.

García-Cascales je bio čovjek koji je samom svojom prisutnošću zračio oduševljenje i evandeosku radost. Jedna definicija Kursilja glasi: *To je radosno naviještanje kršćanstva*. Ne mora nas, dakle, iznenaditi što ćemo u knjizi naći ovu rečenicu: »Radije zdravi veseljak nego 'svetac' koji kvari igru« (33). Autor će to razjasniti: »Jer je radost punina ljubavi, a ljubav je punina života« (33). Kad nam dalje kaže da je »najvažnije pod suncem naše svjetlo i naša toplina i da je to jamstvo unutarnje i vanjske slobode«, onda to prihvaćamo kao svjedočanstvo njegova vlastitog života. On je bio takav i zato ima pravo to tvrditi. Isto tako ima pravo navesti deset putokaza do vjere. Ti su putokazi daleko više od prometnih znakova koji nam osiguravaju dobru vožnju. Na prvom je mjestu ljubav (»Tko ne voli, ne može vjerovati!«), slijedi život, zrelost, povjerenje, povjeravanje, Kristov Duh, Evanđelje, Crkva, dar, otvorenost. Iz svega ovoga izvire i teme Kursilja. Stranice o Crkvi i sakramentima, primjerice, od velike su koristi kursiljistima koji žele biti vjerski pismeni u duhu Drugoga vatikanskog koncila.

García-Cascales na svoju knjigu gleda kao na životno hodočašće tijekom kojega možemo u punoj slobodi prihvatiti Božje ponude. Prva ponuda glasi ovako: »Moja je ljubav za tebe bogato postavljen stol. Dođi k meni da radosno slavimo« (183). Upravo je u toj radosti postojanja, u kojoj čovjek prepoznaje Božju ljubav i zaštitu, sadržan smisao Kursilja. *Čovječe, postani čovječan* sažima proces tog prepoznavanja koje unatoč svim životnim nevoljama preobražava čovjeka u zahvalno i sretno biće. Hvala Josefu García-Cascalesu koji je ne samo ovom knjigom, nego svojim vlastitim životom, to potvrdio.